

A Model for Police Command of the Islamic Republic of Iran in the Implementation of Jihad Explanation¹

Ahmad Abbasi Darehbidi², Tayebah Zarei³

Abstract

Background and aim: Jihad of explanation is one of the important issues for the attention of the leadership. Knowledge of the conditions, causes and influencing factors by the law enforcement command of the Islamic Republic of Iran as a public and law enforcement force in the realization of jihad is the foundation and helper of the desired society and the continuation of the revolution. The purpose of this research was to present a paradigmatic model of the role of the General Command of the Police Force (Faraja) in the realization of Jihad explanation.

Method: The current research is applied in terms of purpose and qualitative in terms of the nature of the data which has utilized grounded theory. The participants of the research were 32 police commanders of Kermanshah province who were selected through theoretical and purposeful sampling and data collection was done through in-depth semi-structured interviews and then through three processes of open, central and selective coding, conceptualization and analysis.

Results: The model of the role of the police command of the Islamic Republic of Iran in the realization of Jihad of explanation expresses the categories of causal conditions (transparency and enlightenment, amendment of laws, integration of goals and comprehensive understanding of Jihad of explanation), contextual conditions (ethical orientation, coordination of approach and attention to infrastructure), intervention conditions (necessary and available resources, workload, explanation of commanders and central province), strategies (motivational measures, cultural activities and use of media) as well as primary consequences (increasing the power of the Faraja and trust and social capital) and secondary consequences (security and peace and unity and coherence).

Conclusion: There are many factors that affect the implementation of the Jihad of explanation by the command of the police force, that it is necessary for commanders and senior police managers, planners and officials of training and enlightenment of the police forces to pay special attention to these factors - which were mentioned in the findings - and through the mentioned strategies provide the consequences of this.

Keywords: jihad of explanation, general command of the police force, Kermanshah, paradigm model.

---

1. This article is taken from a project with the same title, which was carried out in 2022 with the support of the police command of Kermanshah province.

2. MA in Shia Studies/Sociology, Isfahan University. Isfahan, Iran. Email: a.abbasi.d2020@gmail.com

3. Assistant Professor, Department of Education, Islamic Azad University, Kermanshah branch. Kermanshah, Iran. (Corresponding author). Email: Tayebah.zareie@iau.ac.ir

فصلنامه علمی پژوهش‌های مدیریت انتظامی

سال نوزدهم، شماره اول، بهار ۱۴۰۳

صص ۷۳-۴۳

الگوی فرماندهی انتظامی جمهوری اسلامی ایران در تحقق جهاد تبیین^۱احمد عباسی دره‌بیدی^۲، طیبه زارعی^۳

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۰۶/۱۲

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۱۲/۲۰

چکیده

زمینه و هدف: جهاد تبیین از موضوعات مهم مورد توجه مقام رهبری است. آگاهی از شرایط، علل و عوامل اثرگذار توسط فرماندهی انتظامی جمهوری اسلامی ایران به‌عنوان یک نیروی مردمی و انتظامی در تحقق جهاد تبیین زمینه‌ساز و یاریگر جامعه مطلوب و تداوم انقلاب است. هدف این پژوهش، ارائه الگوی پارادایمی نقش فرماندهی کل نیروی انتظامی (فراجا) در تحقق جهاد تبیین بود.

روش: روش پژوهش براساس هدف کاربردی و با توجه به شیوه جمع‌آوری اطلاعات و تجزیه و تحلیل آن‌ها کیفی و با استراتژی نظریه داده‌بنیاد انجام شده است. مشارکت کنندگان پژوهش ۳۲ نفر از فرماندهان انتظامی استان کرمانشاه بودند که از طریق نمونه‌گیری نظری و هدفمند انتخاب شدند و گردآوری اطلاعات از طریق مصاحبه‌های عمیق نیمه‌ساختاریافته انجام و سپس طی سه فرایند کدگذاری باز، محوری و گزینشی، مفهوم‌پردازی و تجزیه و تحلیل شد.

یافته‌ها: الگوی نقش فرماندهی انتظامی جمهوری اسلامی ایران در تحقق جهاد تبیین بیانگر مقوله‌های شرایط علی (شفافیت و روشنگری، اصلاح قوانین، یکپارچه‌سازی اهداف و شناخت جامع جهاد تبیین)، شرایط زمینه‌ای (اخلاق‌مداری، هماهنگی رویکردی و توجه به زیرساخت‌ها)، شرایط مداخله‌ای (منابع لازم و موجود، حجم کار، تبیین‌گری فرماندهان و ولایت‌محوری)، راهبردها (اقدامات انگیزشی، فعالیت‌های فرهنگی و استفاده از رسانه) و همچنین پیامدهای اولیه (افزایش توان فراجا و اعتماد و سرمایه اجتماعی) و پیامدهای ثانویه (امنیّت و آرامش و وحدت و انسجام) است.

نتیجه‌گیری: عوامل زیادی بر تحقق جهاد تبیین توسط فرماندهی نیروی انتظامی تأثیرگذارند که لازم است فرماندهان و مدیران ارشد انتظامی، برنامه‌ریزان و مسئولان آموزش و روشنگری نیروهای انتظامی به این عوامل - که در یافته‌ها اشاره شد - توجه ویژه‌ای نمایند و از طریق راهبردهای یادشده، پیامدهای این امر را فراهم سازند.

کلیدواژه‌ها: جهاد تبیین، فرماندهی کل نیروی انتظامی، کرمانشاه، الگوی پارادایمی.

استناد: عباسی دره‌بیدی، احمد؛ زارعی، طیبه. (۱۴۰۳). الگوی فرماندهی انتظامی جمهوری اسلامی ایران در تحقق

جهاد تبیین، فصلنامه پژوهش‌های مدیریت انتظامی ۱۹ (۱)، صص ۷۳-۴۳

<https://doi.org/10.22034/pmsq.2024.1274107.1644>

۱. این مقاله برگرفته از طرحی با همین عنوان است که در سال ۱۴۰۱ با حمایت فرماندهی انتظامی استان کرمانشاه انجام شده است.

۲. کارشناس ارشد شیعه‌شناسی/جامعه‌شناسی، دانشگاه اصفهان. اصفهان، ایران. رایانامه: a.abbasi.d2020@gmail.com

۳. استادیار گروه معارف، دانشگاه آزاد اسلامی واحد کرمانشاه. کرمانشاه، ایران. (نویسنده مسئول).

رایانامه: Tayebeh.zareie@iau.ac.ir

مقدمه

با تمام شدن دوران جنگ سرد در دهه ۱۹۴۵ میلادی و دوقطبی شدن جهان به بلوک شرق و غرب، مرحله جدیدی از رقابت‌ها میان آمریکا و شوروی سابق با عنوان «جنگ سرد»^۱ آغاز شد. امروزه با کوچک‌تر و پیچیده‌تر شدن جهان در سایه رشد روزافزون و سایل ارتباط جمعی - از قبیل اینترنت و ماهواره - معادلات گذشته در تنظیم روابط بین کشورها تا حدود زیادی به هم خورده و جای خود را به معادلات جدیدی داده است؛ به گونه‌ای که به جای به کارگیری مستقیم زور، توجه قدرت‌ها به استفاده از قدرت نرم و ایجاد تغییرات مسالمت‌آمیز با شیوه‌های نوین مداخله در امور داخلی کشورها جلب شده است (ملکی و حاتمی، ۱۳۹۲، ۶۶) و لذا ایجاد شبهات، تحریف واقعیات و آمیختگی حق و باطل و مفاهیم متناقض توسط دشمن به عنوان یک تهدید برای انسجام و اتحاد جوامع و از جمله کشور ایران محسوب می‌شود. از جمله طرح‌های دشمن در برابر انقلاب ایران، تهاجم فرهنگی و عملیات‌های اطلاعاتی - امنیتی است که در قالب جنگ نرم سعی در استحاله ارزش‌های مختلف دینی، فرهنگی، سیاسی و اعتقادی مردم ایران دارد و در تلاش است تا نقاط ضعف را بزرگنمایی کند و تلقی‌های بدبینانه را نسبت به نظام و کشور گسترش دهد و بین گروه‌های مختلف، مردم و مسئولین اختلاف و انحراف پدید آورد (تقی‌زاده، ۱۳۹۰). تهدیدات و جنگ نرم نظام استکباری پایانی نخواهد داشت و در دوران کنونی به شیوه‌های مختلف و از طریق فضاهای رسانه‌ای و مجازی دنبال می‌شود. سران سلطه‌گر غرب با گذر از جنگ سرد و بی‌حاصل بودن آن روی به جنگ نرم آورده و طیف وسیعی از اقدامات را به اجرا گذاشته یا در حال پیگیری است (حاذق نیکرو، ۱۳۹۱) و لذا مقابله، مبارزه و جهاد در مقابل دشمنان باید مستمر و در همه شرایط مدنظر باشد. آنچه مهم است توجه به جوانب مختلف تهدیدات و جهاد همه‌جانبه است. با مطرح شدن جنگ نرم که در فرهنگ سیاسی به معنای فروپاشی از درون و در حقیقت اقدامات و تبلیغات رسانه‌ای در جهت تخریب فکر و اندیشه ملت‌ها و سست کردن

۱. جنگ سرد، ترکیبی از جنگ سخت و جنگ نرم بود که طی آن، دو ابرقدرت در عین تهدیدهای سخت، از رویارویی مستقیم با یکدیگر پرهیز می‌کردند (ماه‌پیشانیان، ۱۳۸۶، ۵۷-۷۴).

حلقه‌های فکری و فرهنگی جوامع هدف بدون درگیری نظامی در جهت انفعال و شکست آن‌ها است (ملکی و حاتمی، ۱۳۹۲، ۶۶)، اهمیت مبارزه و جهاد تبیین برای موضع‌گیری درست و دفاع (پیری و کاوند، ۱۴۰۱، ۲۳) بیش‌ازپیش احساس‌گردید و بدین ترتیب مفهوم جهاد تبیین به‌عنوان اصلی مهم و اساسی توسط رهبر معظم انقلاب (مدظله) در آذرماه ۱۴۰۰ برای روشن‌شدن افکار عمومی و مقابله با تحرکات دشمن بیان شد.

مقابله، مبارزه و آمادگی برای رویارویی با دشمن و جهاد و مبارزه در همه شرایط لازم است. به‌باور مقام معظم رهبری جهاد تبیین مهم‌ترین عرصه جهاد است؛ زیرا دشمن با هزاران دستگاه رسانه‌ای و خبری دست به جنگ روانی زده و سعی دارد با وارونه جلوه دادن واقعیات، رابطه مؤمنانه مؤمنین را قطع کند (صلح میرزایی، ۱۴۰۱، ۲۶۹) و افکار و باورهای جامعه را به‌منظور تحقق اهداف خود اشغال کند و مورد هدف قرار می‌دهد (چرامی و همکاران، ۱۳۹۷، ۸۶). نمونه‌های زیادی وجود دارد که از به‌کارگیری اقدامات نرم در کشورهای مختلف که بدون هیچ تهدید و اجباری و فقط از طریق انقلاب‌های مخملی، موجبات تغییر ساختار یک نظام فراهم گردیده است؛ بنابراین، بی‌توجهی به چنین موضوعاتی مخاطرات امنیتی را به همراه خواهد داشت (شمولی و همکاران، ۱۳۹۴، ۱۴۷).

بدون‌شک تبیین و روشن‌گری مسائل و جلوگیری از شایعه‌پراکنی و شبهات نقش مهمی در برقراری نظم و امنیت در جامعه دارد و نیروی انتظامی به‌عنوان نیروی اجتماعی و مردمی و متولی اصلی نظم در جامعه (معدنی، ۱۴۰۱، ۴۱)، با برقراری امنیت در مقابل تهدیدات داخلی و خارجی توسط فرماندهان و مدیران خود بتواند با نقش‌آفرینی و قرار داشتن در صف مقدم مقابله با بدعت‌ها، تحریف‌ها و عوامل شایعه، همراه با تصمیم‌گیری به‌موقع و راهبردی نیروهای تحت امر خود در جهت استقرار نظم و امنیت عمومی (درویشی و افراسیابی، ۱۴۰۱، ۱۳) نقش مهمی در تبیین و روشن‌گری و مقابله با عوامل خطر ساز ایفا نماید.

فرماندهی انتظامی به‌عنوان یکی از نیروهای نظامی ایران با داشتن منابع و امکانات فراوان نرم‌افزاری و سخت‌افزاری نقش مهمی در برقراری امنیت، آرامش و جلوگیری از ناآرامی در جامعه دارد.

همان‌طور که بیان شد، عوامل مختلفی در بروز تحریف و واقعیت مؤثر است و در مقابل ارگان‌ها، افراد و علل مختلفی در پیشگیری از تحریف و روشننگری و تبیین مداخله‌گر هستند و مدیریت روشننگری و تبیین و تلاش در راستای تحقق جهاد تبیین امری ضروری در جامعه است که فرماندهان نیروی انتظامی به‌عنوان مدیران یک نهاد خدمتگزار و به تعبیر مقام معظم رهبری (مدظله) امین مردم و مظهر حاکمیت ملی می‌توانند نقش مهمی در این زمینه ایفا نمایند؛ بنابراین، لازم است آگاهی و شناخت کاملی از علل و عوامل مؤثر در تحقق جهاد تبیین توسط فرماندهان نیروی انتظامی به شیوه مطلوب مورد بررسی و تحلیل قرار گیرد. همچنین لازم است علل و شرایط و زمینه‌های تحقق جهاد تبیین به شیوه مناسب و براساس الگوی علمی توسط فرماندهان نیروی انتظامی شناخته شود. به همین دلیل مسئله اصلی تحقیق، واکاوی و تحلیل نقش فرماندهی کل نیروی انتظامی (فراجا) در تحقق جهاد تبیین از نظر فرماندهان انتظامی استان کرمانشاه براساس رویکرد کیفی و نظریه داده‌بنیاد است.

پیشینه و مبانی نظری

صلح میرزایی (۱۴۰۱) در مقاله‌ای با عنوان «جهاد تبیین» با هدف بررسی و توضیح جهاد تبیین به عناصر مهم این موضوع مانند روشننگری افکار و جلوگیری از پخش شایعات در فضای مجازی و بیان حقایق با منطق قوی و عقلانی کامل همراه عواطف انسانی در سایه اخلاق پرداخته است و در مقاله‌ای دیگر که توسط دفتر حفظ و نشر آثار آیت‌الله‌العظمی خامنه‌ای (۱۴۰۰) با عنوان «جهاد تبیین در برابر تحریف» نوشته شده است، به الزامات جهاد تبیین و اهمیت و چگونگی روشننگری و نقش آن در شکست تحریف و اغواگری دشمن براساس بیانات رهبر معظم انقلاب پرداخته شده است. همچنین نشریه بسیج دانشکده ارتباطات دانشگاه علامه طباطبائی (حنیفا) (۱۴۰۱) در متون مختلف به مفهوم جهاد تبیین و موضوعات پیرامون آن پرداخته است.

ذوعلم (۱۴۰۱) در یادداشتی با عنوان «جهاد تبیین به عنوان مقدمه‌ای برای اصلاح، تحول و مطالبه» با هدف تشریح این مفهوم، تبیین را به عنوان روشنگری و بیان حقیقت و واقعیت دانسته‌اند که ریشه در قرآن، تعالیم اسلام و پیامبر (ص) دارد و لازم است این مفهوم را در کنار سایر مفاهیمی که رهبر انقلاب بر روی آن تأکید دارند (مفاهیمی مانند تحول، کار فرهنگی و گفتمان‌سازی، نقد منصفانه و مطالبه‌گری)، تعریف شود. جعفری (۱۴۰۰) در پژوهشی با عنوان «الزامات و ویژگی‌های جهاد تبیین»، با هدف بررسی الزامات و ویژگی‌های جهاد تبیین، آن را از ابعاد گسترده جنگ نرم و شناختی دانسته که لازم است به وجود سلسله‌مراتب و نقش فرماندهان در آن توجه بیشتری گردد و بتوانند با اجرای عوامل آفندی، پدافندی و ابهام‌زدایی از افکار نیروهای تحت سلطه خود و مردم به‌خوبی در قالب سازمان خود ایفای نقش کنند.

کلاتری (۱۴۰۰) در یادداشتی با عنوان «ضرورت جهاد تبیین و چهار گام مهم مقابله با هجمه‌های دشمن» با هدف تشریح موضوع، به چرایی و چگونگی انجام این موضوع و تبیین دقیق و تشریح مستند بسیاری از حقایق و واقعیت‌های فکری، اعتقادی، سیاسی، تاریخی و فرهنگی پرداخت و گام اول در جهاد تبیین را شناخت دشمن و حربه‌های؛ گام دوم را شناخت دقیق و تخصصی حقایق و واقعیت‌ها؛ گام سوم تشریح روشن و مستند حقایق و واقعیت‌ها و گام چهارم عرضه و نشر جذاب، متنوع و قابل فهم حقایق و واقعیت‌ها برای مخاطبان دانست.

آنچه در پژوهش حاضر مدنظر است، نقش فرماندهان نظامی در تحقق جهاد تبیین است و لذا پژوهشگران پیشینه‌ای در این زمینه یافت نکردند؛ با این حال، برخی از مقالات نزدیک به موضوع را می‌توان در ادامه مشاهده نمود:

نوری. همکاران (۱۴۰۰) در مقاله «سبک رهبری، مدیریت و فرماندهی از دیدگاه امیرالمؤمنین علی (ع) در نهج‌البلاغه»، به این نتیجه رسیدند که سبک رهبری و فرماندهی امام علی (ع) مجموعه‌ای از رفتارهای مناسب است که بر حسب زمان، مکان و موقعیت متناسب با شرایط و فهم نیروهای زیردست اعمال می‌گردد و سبک فرماندهی

بر حسب شرایط می‌تواند آمرانه، مشارکتی، توجیهی، دستوری و دلسوزانه یا جوانمردانه باشد.

بیات و لطیفی (۱۴۰۰) در پژوهشی با عنوان «گونه‌شناسی سبک‌های فرماندهی جهادی: مطالعه بیست نفر از فرماندهان دفاع مقدس»، به این نتیجه رسیدند که چهار شیوه فرماندهی جهادی در فرماندهان آن دوران یعنی فرماندهی «نتیجه‌گرایی اخلاقانه (توجه به هدف با تکیه بر هوشمندی)»، فرماندهی «نتیجه‌گرایی اقتدارگرایانه (توجه به هدف با تکیه بر اقتدار)»، فرماندهی «کادرسازی عاقلانه (توجه به نیروها با تکیه بر هوشمندی)» و فرماندهی «پشتیبانی پر قدرت (تمرکز بر نیرو با تکیه بر اقتدار)» وجود دارد که می‌توانند عامل پیروزی و موفقیت در تمام زمینه‌ها باشند. لزگی و همکاران (۱۳۹۹) در پژوهشی با عنوان «مؤلفه‌های آمادگی دفاعی فرماندهی و مدیریت نظامی در نهج‌البلاغه با تأکید بر سرمایه انسانی»، به این نتیجه رسیدند از میان مؤلفه‌های سرمایه انسانی مانند، مشورت، تخصص، درایت، شجاعت، سخاوت و ... شاخص «تقوا» بالاترین فراوانی نسبت به سایر مؤلفه‌ها اهمیت بیشتری داشته و به‌عنوان بارزترین مشخصه فرماندهان و مدیران نظامی در سخن امام علی (علیه‌السلام) است و ویژگی «انتقادپذیری» با کمترین میزان در پایین‌ترین سطح قرار دارد.

معتمد و نظام‌الاسلامی (۱۳۹۶) در مقاله‌ای با عنوان «فرماندهی در اندیشه مقام معظم رهبری (مدظله)»، با بررسی ویژگی‌های فرماندهی در نیروهای مسلح به این نتیجه رسیدند که فرماندهی به‌عنوان بستر و اقتدار نیروهای مسلح، مجموعه‌ای از قوانین و آئین‌ها و مقررات است که دربرگیرنده اصول و ضوابط همگرایی، رفتار نظامی و هم‌افزایی همه سازمان است و مهم‌ترین عامل موفقیت آن‌ها برخورداری از ایمان، مسئولیت‌پذیری و اشراف به ارکان و اجزا و رعایت اطلاعات‌پذیری است.

در جمع‌بندی پیشینه باید گفت به نظر می‌رسد تاکنون پژوهشی به بررسی نقش فرماندهی انتظامی در تحقق جهاد تبیین نپرداخته است و بیشتر مفاهیم و کلیات این موضوع مورد توجه قرار گرفته است. البته تحقیقات مرتبط با موضوع پژوهش حاضر در دو قسمت موضوع و مفهوم جهاد تبیین و دیگری نقش فرماندهی انتظامی در تحقق

جهاد تبیین و نظم و امنیت در جامعه بررسی گردید. ناگفته نماند از پژوهش‌های مهم انجام شده درباره جهاد تبیین و موارد دفاعی و امنیتی می‌توان به مجموعه مقالات نخستین همایش برگزار شده توسط دانشگاه علوم دریایی امام خمینی (ره) در نوشهر با عنوان «جهاد تبیین با رویکرد دفاعی در ارتش جمهوری اسلامی ایران» (۱۴۰۱) اشاره نمود که عمده مقالات، مباحث و مقالات ارائه شده در آن به موضوعات دفاعی و امنیتی پرداخته‌اند و همچنین در همایشی با عنوان «نقش دانشگاه فرهنگیان در جهاد تبیین» که در آذر (۱۴۰۱) در دانشگاه فرهنگیان استان مرکزی برگزار شد، جهاد تبیین از دیدگاه‌های مختلف قرآن و حدیث، معلمان، دانشگاہیان، مفاهیم مرتبط چون حجاب، مسائل اقتصادی و فضای مجازی و ... بررسی شده است.

جهاد و جهاد تبیین

جهاد مفهوم کلی است که در دل خود حامل نوعی وحدت و یکپارچگی جهت تلاش و به‌کارگیری نیرو و توان خویش برای تحقق بخشیدن به هدف است (مصباح یزدی، ۱۳۸۳، ۱۹). در یک تقسیم‌بندی جهاد به دو نوع جهاد ابتدایی و جهاد دفاعی تقسیم می‌شود که جهاد ابتدایی منظور زمانی است که مسلمانان شروع کننده جنگ هستند و به باور برخی از فقهای شیعه این نوع جهاد باید به فرمان امام معصوم صورت گیرد (طاهری خرم‌آبادی، ۱۳۸۰، ۴۱) و بیشتر هدف آن نجات ستم‌دیدگان از چنگال ظالمان، مبارزه با مفسدان، جلوگیری از یک عمل زشت، رفع موانع دعوت است (رستمی نسب و ابراهیمی، ۱۳۹۴، ۱۰۷). در مقابل آن منظور از جهاد دفاعی حفظ آمادگی و دفاع از کشور و جامعه اسلامی است و زمانی است که دشمن جنگی را شروع کرده (بقره/۲۵۱) و برای رفع فساد و مقابله در برابر دشمن است. به همین دلیل جهاد تبیین نیز در این تقسیم‌بندی قرار گرفته و محدود به موضوع خاصی نیست. به باور مقام معظم رهبری جهاد تبیین محدوده خاصی ندارد و حتی معیشت مردم نیز با آن مرتبط است و دشمن سعی می‌کند تا تحریف و تحریم را هم‌عرض یکدیگر استفاده کند و بنابراین مبارزه با این تحریم و تحریف‌ها وظیفه همگانی و مخصوصاً جوانان است (صلح میرزایی، ۱۴۰۱، ۲۷۰). «جهاد تبیین» یک جهاد فکری است و نوعی از جهاد بوده که سعی دارد، دشمنی

را که ممکن است از طریق انحراف فکر و اندیشه‌ها، انسان را در ورطه‌ی خطا و اشتباه اندازد و جوانان و عموم مردم را غافلگیر و منحرف سازد، از آن جلوگیری می‌نماید (خامنه‌ای، ۱۴۰۰، ۳۳).

جنگ نرم

جنگ نرم فرایندی است که توسط دشمن طرح‌ریزی شده و مرحله به مرحله به اجرا درمی‌آید و نتیجه گرفتن آن منوط به رسیدن به مرحله‌ی آخر نیست، بلکه در هر مرحله از کار می‌توان نتیجه آن را مشاهده نمود. به عبارتی می‌توان گفت جنگ روانی و نرم «خطرناک‌ترین و مخرب‌ترین نوع جنگ‌هاست؛ زیرا اندیشه، بینش، عقل و درنهایت رفتار نیروهای درگیر و یا مخاطبان را مورد هدف قرار می‌دهد و درنهایت به سوی شکست و یا تسلیم سوق می‌دهد» (رضایی، ۱۳۸۷، ۴). با این حال، جنگ نرم در فرهنگ سیاسی به معنای فروپاشی از درون و در حقیقت؛ شامل هرگونه اقدام روانی و تبلیغات رسانه‌ای است که جامعه هدف یا گروه هدف را نشانه می‌گیرد و با هدف گرفتن فکر و اندیشه ملت‌ها، نقش مهمی در سست کردن حلقه‌های فکری و فرهنگی جوامع ایفا می‌کند و بدون درگیری نظامی، رقیب را به انفعال یا شکست وا می‌دارد (ملکی و حاتمی، ۱۳۹۲، ۶۶).

افکار عمومی

اصطلاح افکار عمومی در قرن هجدهم به منظور بیان افکار نخبگان فرانسه نسبت به پادشاه استفاده می‌شد و بعد از انقلاب فرانسه به معنای نظرات همه افراد (نخبگان و عموم مردم) نسبت به دولت و با اصطلاح «افکار عمومی» رایج شد (نقیب‌زاده، ۱۳۸۸، ۲۲۸). در بین پدیده‌های روانی جمعی، افکار عمومی، گسترده‌ترین و آشکارترین آن‌هاست. افکار عمومی چیزی جز «صدای مردم» نیست. افکار عمومی به نظر، روش و ارزیابی مشترک گروهی اجتماعی در رابطه با یک موضوع مورد توجه و علاقه همگان است که در لحظه مشخص بین تعدادی از افراد یک قشر یا طبقه یا سراسر اجتماع به طور نسبی عمومیت پیدا می‌کند (آقابخشی و افشاری‌راد، ۱۳۷۹، ۴۸۰) و ارتباط مستقیم با جهاد تبیین دارد؛ زیرا جهاد تبیین یک جهاد فکری است و از انحراف فکر و اندیشه

جلوگیری می‌کند و کنترل، هدایت و جلوگیری از انحراف افکار عمومی می‌تواند جهاد تبیین را بهتر تحقق بخشد.

امنیت

یکی از مفاهیم و موضوعات مهم و مرتبط با جهاد تبیین امنیت است که در لغت به معنای حالت فراغت از خطر و هرگونه تهدید یا حمله و یا آمادگی برای رویارویی با هر تهدید و حمله است و در اصطلاح سیاسی و حقوقی به صورت امنیت فردی و امنیت اجتماعی، امنیت ملی و امنیت بین‌المللی به کار برده می‌شود (آلن بیرو، ۱۳۷۵، ۱۴۲) و در سایه جهاد تبیین است که تهدیدات، تحریفات و حملات فکری دشمن راه به جایی نمی‌برد و جهاد تبیین قادر است امنیت را در تمام جوانب فردی، اجتماعی، ملی و بین‌المللی حمایت کند.

روش

الگوواره پژوهش حاضر بر اساس رویکرد تفسیری و روش آن براساس این رویکرد، کیفی است که بر پایه پاسخ به سؤالات و اهداف تحقیق روش کیفی نظریه داده‌بنیاد در طراحی روش‌شناسی تحقیق مورد استفاده قرار می‌گیرد. در پژوهش حاضر از رویکرد عینی‌گرایی استراوس و کوربین (۱۴۰۱) استفاده شده و راهبرد نظریه داده‌بنیاد برای تجزیه و تحلیل داده‌ها استفاده شد؛ بدین ترتیب که پس از انجام هر مصاحبه، داده‌ها جمع‌آوری و کدگذاری در سه مرحله کدگذاری باز، محوری و گزینشی انجام گردید. سپس تمام مقوله‌ها با یکدیگر ترکیب و براساس مدل پارادایمی، الگوی داده‌بنیاد نقش فرماندهی کل نیروی انتظامی (فراجا) در تحقق جهاد تبیین طراحی شد.

بستر پژوهش حاضر استان کرمانشاه است و مشارکت‌کنندگان پژوهش، فرماندهان انتظامی این استان هستند که با نمونه‌گیری نظری و هدفمند انتخاب شدند. در این روش تعداد نمونه از قبل مشخص نیست و اعضای نمونه با هدف پرشدن خانه‌های خالی ماتریس نظریه انتخاب می‌شوند و لذا شرکت‌کنندگان در پژوهش به صورت هدفمند و از میان فرماندهان انتظامی انتخاب شدند. حجم نمونه ۲۵ نفر انتخاب گردید که برای اطمینان از نتایج تحقیق مصاحبه‌ها تا نفر ۳۲ ادامه یافت. در این پژوهش معیار ورود

افراد، داشتن حداقل پنج سال سابقه فرماندهی و انجام فعالیت‌های مرتبط، آگاهی و آشنایی با جهاد تبیین و زمینه‌ها و شرایط نرم‌افزاری و سخت‌افزاری آن، رضایت به شرکت در مصاحبه بود. بدین منظور از گفت‌وگوهای نیمه عمیق و پرسش‌های بازپاسخ در زمینه جهاد تبیین و مسائل مرتبط با آن استفاده شد. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها مراحل زیر طی شد: ۱- ایجاد و سازمان‌دهی فایل داده‌ها؛ ۲- خواندن متون و یادداشت‌های حاشیه‌ای به منظور کدگذاری اولیه؛ ۳- توصیف مقوله‌های کدگذاری شده؛ ۴- انتخاب یک مقوله حاصل از کدگذاری باز به منظور پدیده مرکزی در فرایند کدگذاری محوری (شرایط علی، شرایط زمینه‌ای، شرایط مداخله‌گر، راهبردها و پیامدها)؛ و ۵- ارائه مدل دیداری و پارادایمی (استراوس و کوربین، ۱۴۰۱).

این پژوهش از چهار راهبرد اعتباربخشی در جهت روایی داده‌ها و نتایج تحقیق خود بهره برده است: ۱- مشارکت طولانی و مشاهده در میدان تحقیق؛ ۲- بررسی همکاران؛ ۳- تأیید مشارکت کنندگان؛ و ۴- توصیف غنی. برای اتکای داده‌ها سعی شد تا مصاحبه‌ها با رضایت و در محیطی آرام انجام شود و تمامی داده‌ها ثبت و ضبط شوند و پیاده‌سازی دقیق انجام گیرد.

یافته‌ها

با توجه به فرایند پژوهش، پس از انجام مصاحبه‌ها با فرماندهان انتظامی کرمانشاه، اطلاعات به دست آمده از شرکت کنندگان تفکیک گردید و اطلاعات توصیفی شرکت کنندگان در جدول ۱ قابل مشاهده است.

جدول ۱. اطلاعات توصیفی شرکت کنندگان پژوهش

ردیف	اطلاعات	گروه‌ها	تعداد	درصد
۱	سن	۳۵-۴۰	۰	٪۰
		۴۱-۴۵	۱	٪۳
		۴۶-۵۰	۳۱	٪۹۷
۲	درجه	افسر جزء	۰	٪۰
		افسر ارشد	۳۲	٪۱۰۰

۶٪	۲	فوق‌دیپلم	تحصیلات	۳
۶٪	۲	لیسانس		
۸۸٪	۲۸	فوق‌لیسانس		
۳٪	۱	۱۵ تا ۲۰ سال	سابقه خدمت	۴
۳٪	۱	۲۱ تا ۲۵ سال		
۹۴٪	۳۰	۲۶ تا ۳۰ سال		

(منبع: یافته‌های پژوهش)

همچنین مهم‌ترین مفاهیم و مضامین بیان‌شده توسط افراد مشارکت‌کننده در پژوهش استخراج و در قالب مضمون‌های اصلی در جداول مربوطه گردآوری شدند. در ادامه، ضمن بیان تعاریف شرایط علی، زمینه‌ای و مداخله‌گر یافته‌های پژوهش ارائه می‌گردد. **شرایط علی:** منظور از شرایط علی، عوامل و شرایطی است که باعث انجام یک پدیده خاص می‌شوند. شرایط علی عموماً به صورت مستقیم در چرایی و شکل‌گیری پدیده نقش دارند (استراوس و کوربین، ۱۴۰۱، ۱۵۳). در پژوهش حاضر شرایط علی متنوعی درباره نقش فرماندهی انتظامی در تحقق جهاد تبیین توسط مصاحبه‌شوندگان بیان شد که در چهار مضمون اصلی با عناوین «شفافیت و روشنگری»، «اصلاح قوانین»، «یکپارچه‌سازی اهداف» و «شناخت جامع جهاد تبیین» تهیه شد.

جدول ۲. شرایط علی نقش فرماندهی انتظامی در جهاد تبیین

مفاهیم	مضمون‌های اصلی	
شفافیت، روشنگری، تعامل با صداوسیما آگاه‌سازی و بصیرت خنثی‌سازی شایعات، اطلاع‌رسانی به مردم انتشار به‌موقع و صحیح اخبار	شفافیت و روشنگری	
	اصلاح قوانین	استفاده از تجارب پلیس بین‌الملل، تسلط و گره‌گشایی، توسعه فضای مجازی
		دقت در گزینش، تعامل با دانشگاه و فرهیختگان، نظارت، ارتقای سواد رسانه‌ای پلیس

		یکی شدن حرف و عمل، مبارزه با فساد، شایسته‌سالاری، اهمیت پلیس فتا، نیازهای کارکنان فراجا
اهداف	یکپارچه‌سازی	توجه به اخلاق و انسانیت، نظارت بر مأموریت‌ها، شبکه‌سازی
		توسعه فضای مجازی، رصد کارکنان، آمادگی کامل، یکپارچگی اهداف سازمانی و حکومتی
		حرکت با برنامه، توجه به عملکرد، تعامل با سایر نهادها
تبیین	شناخت جامع جهاد	شناخت و آگاهی جامع و کامل از جهاد تبیین، تبیین جهاد تبیین، تبیین فرمایش‌های رهبری
		بصیرت افزایی، آموزش و محتواسنجی، تبیین دستاوردهای انقلاب، ارتقای باور و دانش

(منبع: یافته‌های پژوهش)

برخی از مصاحبه‌شوندگان در تبیین شرایط علی نقش نظامی در تحقق جهاد تبیین به مواردی مثل بیان اهمیت شفافیت در امور مختلف و روشنگری، واکاوی و شناخت جامع مفهوم و معنای جهاد تبیین به صورت صحیح، جلوگیری از انحراف و توجه به قدرت رسانه‌ها و جنگ نرم در هدایت افکار عمومی و ... اشاره کردند که در ادامه، نمونه‌هایی از این نظرات ارائه می‌گردد:

- برای تحقق مفهوم جهاد تبیین لازم است ابتدا معنا و مفهوم آن به خوبی شناسانده شود؛ زیرا جهاد تبیین در دو وجه است: الف) تقابل و مبارزه با دشمن؛ ب) جهاد برای تبیین حقیقت. به طور کلی تبیین به معنی روشنگری و انجام دادن کار علمی و تحقیقی است برای از بین بردن وسوسه دشمن و از آثار جهاد تبیین می‌توان به جلوگیری از تحریف حقایق تاریخی مانند تطهیر کشور از رژیم پهلوی اشاره نمود (پاسخگوی شماره ۳۰).
- روشنگری و شفافیت از اصول مهم جهاد تبیین است و از جمله شرایط و الزامات تحقق جهاد تبیین توانایی ایجاد فکر و تصور ذهنی و باور قلبی در مخاطب نسبت به واقعیت‌ها و حقایق موضوعات مختلف فرهنگی - سیاسی - اجتماعی و دینی و ...

است. به گونه‌ای که فرد بتواند نسبت به القاء واقعیت‌های یک جریان یا یک موضوع که دست‌آویز تحریف از سوی دشمن قرار گرفته است در ذهن و قلب مخاطب موفق عمل کند (پاسخگوی شماره ۲۰).

شرایط زمینه‌ای: شرایط زمینه‌ای، با محیط کلان پدیده موردنظر ارتباط دارند و عمدتاً ریشه و منشأ در شرایط علی دارند. این شرایط، در واقع نتیجه پیوند شرایط علی برای شکل دادن به الگوهای متفاوت هستند (استراوس و کورین، ۱۴۰۱، ۱۵۴). در تحقق جهاد تبیین و نقش فرماندهان فراجا در این مسئله، پس از بررسی مصاحبه‌ها و اطلاعات به دست آمده، سه مضمون اصلی «اخلاق‌مداری»، «هماهنگی رویکردی» و «توجه به زیرساخت‌ها» بر ساخت گردید که در جدول شماره ۳ قابل مشاهده است.

جدول ۳. شرایط زمینه‌ای نقش فرماندهی انتظامی در جهاد تبیین

مفاهیم	مضمون‌های اصلی
	تطابق رفتار و منش، مهربانی، صبر
محرمانگی، تواضع و فروتنی، استقامت و پایداری	
اعتقادات، عدالت، تقوا و خداشناسی، عفو و گذشت	
معرفت، خودشناسی، حلقه‌های معرفتی و شناختی، خدمت خالصانه	
برنامه‌ریزی هماهنگ، هماهنگی با سایر نهادها	هماهنگی رویکردی
وحدت‌آفرینی، انسجام درون‌سازمانی و برون‌سازمانی	
اقدام مناسب، هماهنگی، داشتن طرح و برنامه	
تخصص‌گرایی، تدوین سند راهبردی، داشتن تریبون، رفع موانع و مشکلات	توجه به زیرساخت‌ها
تبلیغات، فرهنگ‌سازی، اقناع‌سازی، تکلیف‌سازی، تبلیغ جهاد تبیین	
توجه به معیشت کارکنان فراجا، تقویت اقتصادی، کاهش شکاف بین مردم و پلیس	

(منبع: یافته‌های پژوهش)

عمده مصاحبه‌شوندگان در اخلاق‌مداری فراجا و همچنین هماهنگی مأموریت‌ها و اقدامات در رسیدن به جهاد تبیین با فراهم‌سازی زیرساخت‌های مختلف توافقی نظر داشتند. در ادامه، چند مورد از نظرات مصاحبه‌شوندگان درباره شرایط مذکور در راستای تحقق جهاد تبیین با تأکید بر نقش و جایگاه فرماندهی انتظامی بیان می‌گردد:

- فراهم‌سازی زیرساخت‌ها و توجه به عوامل درون‌سازمانی و برون‌سازمانی از شرایط مهم و اثرگذار در تحقق جهاد تبیین با نقش فراجا است. یکی از این موارد توجه به ابعاد اعتقادی، سیاسی و اقتصادی این نهاد است. از آنجا که بدنه اصلی فراجا را کارکنان و در مرحله بعد خانواده آنان تشکیل می‌دهد؛ لذا تقویت اعتقادات مذهبی، سیاسی، اعتقادی و روحیه جهادی کارکنان و خانواده آن‌ها می‌تواند مهم‌ترین فرصت پیش روی فراجا قلمداد گردد. کما اینکه برطرف‌سازی مشکلات معیشتی و اقتصادی آنان نیز بر این موضوع تأثیرگذار خواهد بود (پاسخگو شماره ۳).

- از جمله عوامل مؤثر در موفقیت فراجا در تحقق جهاد تبیین رفع موانع و مشکلات این نهاد است. از جمله این موارد کمبود و نقص واضح در تجهیزات و امکانات موردنیاز سازمان در راستای وظایف محوله، مشکلات عمده اقتصادی پیش روی کارکنان انتظامی که بعضاً زمینه‌ساز و باعث ایجاد مشکلات روحی و روان در بین همکاران می‌گردد و محدود نمودن کارکنان انتظامی و عدم امکان رشد در فضای حقیقی و مجازی آنان است که بعضاً می‌تواند موجبات گمراهی و فریب‌تعدادی از کارکنان را فراهم نماید (پاسخگوی شماره ۱۷).

شرایط مداخله‌گر: شرایط مداخله‌گر، شرایطی هستند که با توجه به مثبت یا منفی بودن و عملکردی که دارند، می‌توانند در یک پدیده مداخلاتی ایجاد کنند و باعث کاهش یا افزایش اثرات آن پدیده شوند (محسنی تبریزی، ۱۳۹۵، ۱۴۸). نتایج مصاحبه درباره شرایط مداخله‌گر نقش فرماندهی انتظامی فراجا در تحقق جهاد تبیین در چهار مضمون: «منابع لازم و موجود»، «حجم کار»، «تبیین‌گری فرماندهان» و «ولایت محوری» شناسایی و بر ساخت‌گردید (جدول ۴).

جدول ۴. شرایط مداخله‌گر نقش فرماندهی انتظامی در جهاد تبیین

مفاهیم	مضمون‌های اصلی		
	تعامل منطقی درون سازمان و بیرون سازمان، تخصص و مهارت	منابع لازم و موجود	همکاری مطبوعات و رسانه‌ها، منابع مالی، همکاری سایر نهادها
وضعیت مالی و اقتصادی سازمان، وضعیت اقتصادی نیروها	رویکرد افندی و پدافندی، نیروی انسانی آموزش دیده		
حجم زیاد کار، ازدیاد بخش نامه‌ها	حجم کار		کمبود امکانات، زمان و فضای ناکافی
تجهیزات و منابع ناکافی، تبلیغات گسترده دشمن			گفتمان روشنگری، مقبولیت فراجا، هم‌تا پرووری مدیران
بصیرت فرماندهان، آزادسازی قلب و دل و اندیشه‌ها		تبیین‌گری فرماندهان	
ولایت محوری، دشمن‌شناسی، فرهنگ جهادی، پرهیز از رذیلت‌های اخلاقی	ولایت محوری	الهام از شهدا، فهم ذات و ماهیت جهاد، پیروی از ولایت	

(منبع: یافته‌های پژوهش)

در تحقق جهاد تبیین عوامل و شرایط مختلفی مداخله‌کننده هستند که بر اساس نظرات فرماندهان انتظامی فراجا مهم‌ترین آن‌ها منابع و امکانات، همکاری سایر سازمان‌ها با فراجا و الهام درست از شهدا است. در ادامه، برخی از نظرات مصاحبه‌شوندگان در توضیح اثرات شرایط مداخله‌گر بیان می‌شود:

- از جمله عوامل مداخله‌گر در تحقق جهاد تبیین توسط فرماندهان فراجا، داشتن منابع و تخصص لازم در این زمینه است؛ زیرا نبود نیروی متخصص کافی و عدم اجرای صحیح مأموریت‌های سازمانی و گاهی تخلفات کارکنان موجب ایجاد انحراف در تبیین و روشن‌گری مردمی و در نهایت ایجاد بستر مناسب برای روایت‌سازی دروغین معاندین و هدایت افکار عمومی توسط آنان می‌گردد (پاسخگوی شماره ۱۳).
- حجم زیاد کار و وجود بخش‌نامه‌ها و دستورالعمل‌های بدون پشتوانه از عوامل دخیل در جهاد تبیین است. مواردی که می‌توان در نظر گرفت وجود بخش‌نامه‌های دست و پا گیر است که باید با شرایط جدید وفق داده شود و یا وجود دستورالعمل‌هایی که در تحقق جهاد تبیین ایجاد مانع می‌کند (پاسخگوی شماره ۲۷).

راهبردها: استراتژی‌ها یا راهبردها در واقع اقدامات مثبت یا منفی هستند که در برابر شرایط موجود حاصل می‌شوند و این امکان را به افراد می‌دهد که در مواجهه با پدیده و اتفاقات پیرامون آن، بتوانند آن را در شرایط عالی مدیریت کنند (استراوس و کوربین، ۱۴۰۱، ۱۵۵). بر اساس نظر شرکت‌کنندگان در پژوهش، راهبردهای مناسبی برای تحقق جهاد تبیین از طریق فرماندهان فراجا باید لحاظ کرد. سه مضمون اصلی شامل «اقدامات انگیزشی»، «فعالیت‌های فرهنگی» و «استفاده از رسانه» به‌عنوان مقوله‌های مربوط به راهبردهای اصلی شناسایی و بساخت گردیدند (جدول ۵).

روشن‌گری و آگاه نمودن افراد جامعه از اتفاقات و انتشار خبرهای صحیح و منطبق بر واقعیت از راهبردهای مهم در جهاد تبیین است. چنان‌که یکی از مصاحبه‌شوندگان (پاسخگوی شماره ۸) بر این باور است که: «شیوه‌های متعددی برای اقدام در راستای تحقق جهاد تبیین وجود دارد که از مهم‌ترین آن‌ها مثلاً روشن‌گری در جنگ روایت‌ها و ... شناساندن تاریخ انقلاب، جنگ تحمیلی، اهداف شهدا، اهداف و آرمان‌خواهی انقلاب اسلامی به جوانان، پرسنل و آحاد مردم و جذب جوانان به روشن‌گری نسبت به فراجا» هستند.

جدول ۵. راهبردهای نقش فرماندهی انتظامی در جهاد تبیین

	مفاهیم	
	مضمون‌های اصلی	
راهبردها	اقدامات انگیزشی و آموزشی	بسیج منابع، تشویق فرماندهان، حمایت‌های همه‌جانبه
		هنرمندی، برگزاری اردوها، تشویق جهادگران تبیین
		پرهیز از هیاهو و هوچیگری، آموزش شیوه‌های تبیین نظری و عملی
	فعالیت‌های فرهنگی	تفکر اجرایی، اقدامات قلبی، تلاش جهادگرانه، همراهی و دوستی با مردم
		مستندسازی، حضور بین مردم، آموزش قانون، روشنگری
		تناسب پاسخ با سؤال و درخواست، اقدامات فرهنگی و مجازی
		نوآوری و خلاقیت، ایجاد فضای نشاط در فراجا، تقویت باورها و ارزش‌ها
		شناساندن تاریخ انقلاب، تاریخ جنگ، زندگینامه شهدا
	استفاده از رسانه	استفاده از رسانه‌ها، افزایش سواد رسانه‌ای، تبلیغات رسانه‌ای، رشد رسانه‌ای فراجا
		تسلط بر فضای مجازی، رصد همه‌جانبه فضای مجازی

(منبع: یافته‌های پژوهش)

- ذیل موارد بیان شده در جدول راهبردها، برخی از مصاحبه‌های مرتبط بیان می‌گردد:
- از راهبردهای اساسی در تحقق جهاد تبیین توسط فراجا می‌توان به مواردی همچون
    - ۱- مردمی بودن پلیس و ایجاد این احساس که مردم پلیس را در کنار خود بدانند نه در مقابل خود؛ ۲- انعکاس واقعیات موجود جریان‌های سیاسی کشور بدون هرگونه مصلحت‌اندیشی به کارکنان؛ ۳- بیان پیشرفت‌های کشور در حوزه‌های مختلف با ذکر علل و توأمان بیان علل عملکرد ضعیف دولتمردان در برخی از رده‌ها به‌ویژه موضوعات اقتصادی؛ و ۴- استفاده از ظرفیت رسانه‌ها و فضای مجازی با روشنگری

در خصوص حراست و هجمه‌های دشمن علیه فراجا اشاره نمود (پاسخگوی شماره ۲).

- لزوم جهاد تبیین به این دلیل است که دشمنان اسلام و نظام مقدس جمهوری اسلامی ایران جنگ گسترده رسانه‌ای و فرهنگی را با بسیج کلیه امکانات آغاز و دنبال می‌کنند. این جنگ حوزه‌های مختلفی را در برمی‌گیرد. با نگاهی به اغتشاشات اخیر (۱۴۰۱) می‌توان دریافت حوزه‌های تخریب بر تمامی جنبه‌های اعتقادی، سیاسی، اصل ولایت‌فقیه، حوزه حقوق بشر، حقوق زن و ... متمرکز گردیده است. شعارهای ساختارشکنانه تمامی این حوزه‌ها را نشان گرفته‌اند؛ لذا تقویت این حوزه‌ها بر اساس دین مبین اسلام و قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران امری بسیار ضروری و بلکه حیاتی است و از راهبردهای مهم در تحقق جهاد تبیین است (پاسخگوی شماره ۳).

پیامدها: پیامدها، نتایجی هستند که از به‌کاربردن استراتژی‌های یک پدیده حاصل می‌شوند. راهبردهای یک پدیده می‌تواند خواسته یا ناخواسته پیامدهای آن را تحت تأثیر قرار دهد و این که پیامدها واقعاً نتیجه دلخواه آن پدیده هستند، بستگی به درستی یا نادرستی انجام استراتژی‌ها دارد (استراوس و کوربین، ۱۴۰۱). از کدگذاری مصاحبه‌ها، چهار مضمون برای پیامدهای نقش فرماندهی فراجا در تحقق جهاد تبیین حاصل شد که در دو گروه پیامدهای اولیه شامل «افزایش توان فراجا» و «اعتماد و سرمایه اجتماعی» و پیامدهای ثانویه شامل «امنیت و آرامش» و «وحدت و انسجام» قرار گرفتند (جدول ۶). در ادامه دو مورد از سخنان مصاحبه‌شوندگان در بیان پیامدهای تحقق جهاد تبیین با نقش فرماندهان فراجا ارائه می‌گردد:

- از مهم‌ترین نتایج حاصل از جهاد تبیین در فراجا را می‌توان به افزایش مشارکت‌های اجتماعی در ایجاد امنیت پایدار، اثبات فراجا به‌عنوان یک نهاد مردم محور و اجتماعی در بین جامعه و جلوگیری از بروز هجمه‌های بی‌اساس به سازمان فراجا و کارکنان آن (پاسخگوی شماره ۷).

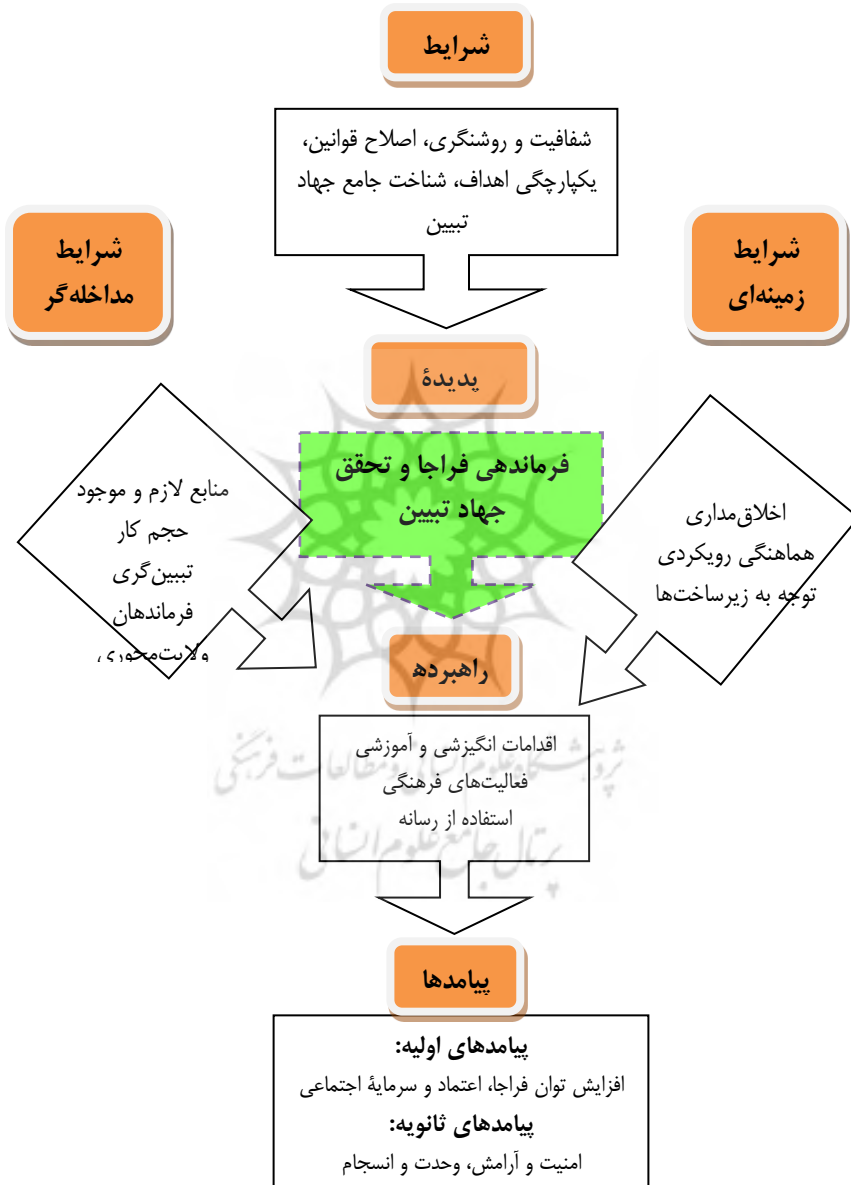
- جهاد تبیین یکی از الزامات تحقق بیانیه گام دوم انقلاب است و در صورت تحقق آن مقدماتی برای اصلاح و تحول و همچنین عملیاتی شدن ارزش‌های انقلاب اسلامی است هدف و نتیجه نهایی آن می‌تواند انضباط معنوی کارکنان فراجا باشد که بدون هیچ‌گونه نظارتی در راه آرمان‌های مقدس جمهوری اسلامی ایران قدم بردارند (پاسخگوی شماره ۹).

جدول ۶. پیامدهای نقش فرماندهی انتظامی در جهاد تبیین

پیامدها	مضمون‌های اصلی		مفاهیم
	پیامدهای اولیه	افزایش توان فراجا	مقاومت پلیس، خنثی‌سازی توطئه دشمنان، تسهیل مدیریت پلیس تراز انقلاب، برخورد بهتر با آسیب‌ها و مسائل خدمت بهتر، مقبولیت بیشتر فراجا، انضباط معنوی، تقویت جایگاه پلیس
پیامدهای ثانویه	امنیت و آرامش	کاهش آسیب‌ها، از بین رفتن مشکلات و مسائل جنگ نرم تحقق اهداف انقلاب، رضایت جمعی، امنیت فردی و جمعی	صلح و دوستی، ارتقای فرهنگ سازمانی، اعتماد پیشرفت، تحقق فرامین رهبری، مشارکت و همراهی مردم با فراجا وحدت آفرینی، امیدبخشی، افزایش سرمایه اجتماعی
	وحدت و انسجام		

(منبع: یافته‌های پژوهش)

الگوی پارادایمی که نشان‌دهنده فرایندها و فعالیت‌های مطالعه و پژوهش است در این بخش ارائه می‌گردد. این الگو شامل شرایط علی، زمینه‌ای، عوامل مداخله‌گر، راهبردها و پیامدها قرار است که در رابطه با پدیده مرکزی و موضوع اصلی مطرح شده‌اند.

شکل ۱. مدل پارادایمی پژوهش (منبع؛ یافته‌های پژوهش)

بحث و نتیجه‌گیری

هدف پژوهش حاضر بررسی جهاد تبیین و نقش فرماندهان انتظامی در تحقق آن با رویکرد تفسیری و روش کیفی بود. جامعه آماری مورد نظر کلیه فرماندهان انتظامی استان کرمانشاه بودند که با روش نمونه‌گیری هدفمند و نظری تعداد ۲۵ نفر از فرماندهان ارشد این استان مورد مصاحبه قرار گرفتند و برای اطمینان از نتایج، مصاحبه‌ها تا ۳۲ نفر ادامه یافت. افراد شرکت‌کننده در پژوهش همه مرد و از فرماندهان انتظامی بودند که عمده آنان در رده سنی ۴۶ تا ۵۰ سال قرار داشتند و همگی افسر ارشد بودند. ۸۸ درصد از نمونه مورد مطالعه دارای تحصیلات کارشناسی ارشد و ۶ درصد کارشناسی و ۶ درصد نیز دارای مدرک کاردانی بودند. همه افراد شرکت‌کننده در پژوهش از افراد با سابقه در نیروی انتظامی بوده و ۹۴ درصد از آنان سابقه خدمتی ۲۶ تا ۳۰ سال داشتند.

براساس نظر فرماندهان انتظامی استان کرمانشاه جهاد تبیین یعنی روایت‌سازی واقعی از موضوعات مختلف کشور اعم از اقتصادی فرهنگی اجتماعی و ... برای مردم در جهت پیشگیری از روایت‌سازی‌های دروغین مخالفین نظام از موضوعات فوق و نوعی دفاع از در برابر القاهای وارونه نظام سلطه‌گر غرب است که همان در این راستا وظیفه دارند با بیان واقعیت‌ها و مخصوصاً موفقیت‌های انقلاب و پیشرفت‌های ایران مانع از تحقق اهداف دشمن شوند.

براساس نظر فرماندهان انتظامی استان کرمانشاه، به جهت اینکه روشنگری هدف اصلی جهاد تبیین است، در درجه اول باید در درون سازمان صورت پذیرد تا پرسنل با عقیده و عزم راسخ در برابر هجمه‌های دشمن از انقلاب و امنیت پاسداری کنند. این مهم در درون سازمان با نشست‌های علمی و در فضای صمیمانه و با حضور استادان و به صورت مستمر امکان‌پذیر است. در حوزل برون سازمانی نیز به علت اینکه فضای مجازی نقش گسترده‌ای در شکل‌گیری افکار عمومی دارد، می‌توان با ایجاد یگان تبیین سایبری از میان کارکنان تحصیل‌کرده سازمان و تولید مطلب و روشنگری در فضای مجازی است با حرکت جهادی حجم تولید محتوای انقلابی بر حجم محتوای ضدانقلابی پیشی بگیرد. همچنین فرماندهان خود به موضوع جهاد تبیین اعتقاد واقعی داشته باشند تا بتوانند این

نقش را به خوبی و با کیفیت بالا در میان پرسنل و جامعه ایفا نمایند. همچنین آنان باید ضمن مدنظر قرار دادن مسائل روز، به صورت دوره‌ای و منظم به انحاء مختلف نسبت به روشنگری و تبیین درست و منطقی توطئه‌های دشمن اقدام نمایند.

در ادامه بررسی یافته‌های تحقیق در فصل چهارم در مجموع در قالب ۳۳۰ مفهوم اولیه، ۱۵۷ مفهوم فرعی و ۱۸ مقوله اصلی در پنج عنوان کلی شرایط علی، زمینه‌ای، مداخله‌گر، راهبردها و پیامدها جمع‌بندی گردید و در نهایت مدل پارادایمی پژوهش با مقوله هسته «فرماندهی فراجا و تحقق جهاد تبیین» بر ساخت شد.

مضامین اصلی شرایط علی شامل «شفافیت و روشنگری»، «اصلاح قوانین»، «یکپارچه‌سازی اهداف» و «شناخت جامع جهاد تبیین»؛ شرایط زمینه‌ای شامل «اخلاق‌مداری»، «هماهنگی رویکردی» و «توجه به زیرساخت‌ها»؛ شرایط مداخله‌ای شامل «منابع لازم و موجود»، «حجم کار»، «تبیین‌گری فرماندهان» و «ولایت‌محوری»؛ راهبردها شامل «اقدامات انگیزشی»، «فعالیت‌های فرهنگی» و «استفاده از رسانه» بر ساخت گردید که تحقق شرایط مذکور و انجام اقدامات لازم از طریق راهبردها باعث پدید آمدن نتایج و پیامدها در مقوله‌های اصلی با عناوین پیامدهای اولیه شامل «افزایش توان فراجا» و «اعتماد و سرمایه اجتماعی» و پیامدهای ثانویه شامل «امنیت و آرامش» و «وحدت و انسجام» می‌شود.

هسته اصلی پژوهش یعنی «فرماندهی فراجا و تحقق جهاد تبیین» بیانگر این مطلب است که شکل‌گیری و تحقق جهاد تبیین با محوریت فرماندهان نیروی انتظامی صرفاً به معنای افزایش کمی سمینارها و مباحث نظری توسط فراجا و پلیس نیست؛ بلکه به این معنا است که فرماندهان نیروی انتظامی قادر هستند با فراهم‌سازی شرایط و عوامل اثرگذار در نقش آنان در تحقق جهاد تبیین و تلاش برای روشنگری و ایفای نقش خود به صورت مطلوب، قادر خواهند بود تا با اقدامات انگیزشی، بهره‌مندی از قدرت رسانه‌ها و فعالیت‌های فکری و فرهنگی مختلف چه به صورت درون‌سازمانی و چه برون‌سازمانی به تحقق جهاد تبیین یاری رسانند. تا علاوه بر شناخت عمیق از تحركات دشمن، مبادی جنگ نرم و ارزش و اهمیت ایستادگی در مقابل دشمنان، نیروهای تحت امر خود و

مردم منطقه امنیتی خود را توانمند سازند. عمده مصاحبه‌شوندگان بر این عقیده بودند که ضرورت دارد ارزش و اهمیت جهاد تبیین از سایر نهادها مانند آموزش و پرورش و دوران کودکی و مخصوصاً در مدارس برای افراد معرفی و شناسانده شود و در سطوح بالاتر با کمک از فرهیختگان و دانشگاہیان به معرفی، شناسایی و تعمیق این مفهوم پردازند.

در تبیین یافته‌های پژوهش می‌توان گفت که نیروی انتظامی به‌عنوان متولی اصلی نظم و امنیت ارتباط زیادی با مفهوم جهاد تبیین دارد، زیرا جهاد تبیین در مقابل جنگ نرم، شایعات و انحرافات ذهنی و فکری ابرازشده توسط دشمن مطرح است و فراجامی‌تواند با آموزش، پیگیری و روشنگری مناسب، گام‌های مؤثری در این زمینه بردارد؛ زیرا با تحقق جهاد تبیین در سازمان فراجام، بسترسازی تدریجی آن در میان سایر گروه‌ها و سطوح جامعه نیز فراهم می‌گردد و با تکرار و تمرین تثبیت خواهد شد. براساس رویکرد شناختی، عاطفی و رفتاری مطرح‌شده در روان‌شناسی و مشاوره، تحقق جهاد تبیین توسط فرماندهان نیروی انتظامی باید در سطوح مختلف دانشی، نگرشی و رفتاری متمرکز باشد و به همین علت فرماندهان انتظامی باید با برگزاری دوره‌های مختلف در راستای دانش‌افزایی نیروهای تحت امر خود و ارائه اطلاعات صحیح و بیان جایگاه و اهمیت این مفهوم در تحقق اهداف انقلاب، قادر خواهند بود تا نگاه و نگرش نیروها را به جهاد تبیین شفاف ساخته و رفتار آن‌ها را با ارائه الگوها و پیشگامی خود شکل صحیح بخشند. همچنین با توجه به مأموریت‌های فراجام در حوزه برقراری استقرار نظم و امنیت و تأمین آسایش عمومی و فردی، مقابله و مبارزه قاطع و مستمر با هرگونه خرابکاری، تروریسم، شورش و عوامل و حرکت‌هایی که مخل امنیت کشور باشد، سرفصل‌های مرتبط با روشنگری و تبیین اقدامات فراجام برای هریک از مخاطبین فراجام احصاء و در کلاس‌هایی کاملاً بیان و تشریح شود تا از هرگونه شائبه جلوگیری به عمل آید.

یافته‌های پژوهش حاضر را می‌توان با نتایج عمده مقالات نخستین همایش «جهاد تبیین با رویکرد دفاعی در ارتش جمهوری اسلامی ایران» (۱۴۰۱) همسو دانست که عمدتاً به

مباحث امنیتی پرداخته و جنگ نرم را در مقابل جنگ سخت دانسته و اهمیت تبیین و روشنگری در پیروزی جنگ نرم را مخصوصاً توسط فرماندهان گوشزد نموده‌اند. بدین ترتیب که فرماندهان انتظامی در تحقق جهاد تبیین بایستی در چند مقوله و برای چند طیف اقدام به روشنگری نموده و حقایق را کاملاً روشن نموده و با زبان سلیس و روان که برای همه مفهوم باشد، بیان نمایند تا دشمنان نتوانند به اهداف خود برسند و نسبت به برهم زدن نظم و امنیت جامعه اقدام نمایند. این گروه‌ها عبارت‌اند از: ۱- کارکنان سازمان؛ ۲- مردم و شهروندان (راه تبیین هم همین است که در جلسات عمومی با مردم، بیان و روشن شود؛ سؤالات را مطرح کنند، فرماندهان و نیروهای فراجا جواب دهند، مسائل تبیین شود؛ و در صورت امکان در رسانه‌ها هم پخش شود که این امر جهت جلوگیری از آشوب و اخلال خیلی مؤثر است)؛ ۳- مسئولان دستگاه‌های عمومی و دولتی که خود آنان می‌توانند نسبت به آگاه نمودن واقعیت‌ها برای کارمندان و زیرمجموعه خود اقدام نمایند و گروهی دیگر ۴- برهم زندگان نظم و امنیت و آشوبگردان و تهدیدکنندگان نظم و امنیت عمومی هستند که برخورد مناسب را طلب می‌کنند.

همچنین نتایج پژوهش با پژوهش‌های صلح میرزایی (۱۴۰۰ و ۱۴۰۱) همسو است که معتقد است تبیین یعنی رسالت و روشنگری و مهم‌ترین عنصر جهاد در معنای اسلامی و قرآنی، تقابل با دشمن است و یکی از اهداف نیرو انتظامی و مخصوصاً پلیس فتا جلوگیری از نشر دروغ‌ها، شایعات و مطالب برهم‌زننده نظم و امنیت عمومی است. یافته‌های پژوهش بیانگر این است که یکی از شرایط علی در تحقق جهاد تبیین توسط فرماندهی نیروی انتظامی، واکاوی معنا و مفهوم جهاد تبیین و به‌نوعی افزایش شناخت نیروهای فراجا از این مفهوم است که این یافته با پژوهش دفتر حفظ و نشر آثار آیت‌الله‌العظمی خامنه‌ای (۱۴۰۰) همسو است که تبیین را در برابر تحریف دانسته و لازمه تبیین و روشنگری را آگاهی و شناخت مسائل می‌داند.

از سایر یافته‌های پژوهش فعالیت‌های فرهنگی و استفاده از قدرت رسانه‌ها در تبیین و روشنگری است که این مضامین و مفاهیم در مجموعه مقالات همایش «نقش دانشگاه

فرهنگیان در جهاد تبیین» (۱۴۰۱) استان مرکزی، نیز به آن‌ها اشاره و پرداخته شده است و از امور مهم در تحقق جهاد تبیین فعالیت‌های فرهنگی و اطلاع‌رسانی به موقع و سریع از طریق رسانه‌ها دانسته شده است.

بدون تردید برای تحقق جهاد تبیین لازم است فرماندهان انتظامی با مطالعه، آگاهی خود را از شرایط اجتماعی و سیاسی سطح کشور و دنیا بالا برده و همواره سعی نمایند در انجام مأموریت‌های سازمانی قانون را سرلوحه امور خود قرار داده و با فعالیت‌های آموزشی، اجتماعی و فرهنگی مناسب با شرایط زمانی و مکانی، از ایجاد تنش‌های اجتماعی کاسته تا بهانه ایجاد کینه‌توزی توسط دشمنان نشود.

یکی دیگر از مسائل و موضوعات مهم در جهاد تبیین که یافته‌های پژوهش نیز مؤید آن است، روشنگری و بیان حقایق است که ریشه در تعالیم دینی داشته و لازم است تا توسط فرماندهان و الگوهای جامعه برای اصلاح و تحول بیان شود. در پژوهش ذوعلم (۱۴۰۱) موضوع جهاد تبیین به عنوان مقدمه‌ای برای اصلاح، تحول و مطالبه دانسته شده است.

با این حال و بدون تردید اصلاح برای تحقق امور اجتماعی، سیاسی و فرهنگی که مبتنی بر باورها، ارزش‌ها و عقاید و امور مذهبی است، افزایش شناخت، آگاهی، اصلاح دیدگاه و آمادگی ذهنی لازم است؛ زیرا که نوع نگاه انسان به مسائل و موضوعات، رویکرد حکومت‌ها، تأمل در جایگاه اُمیت در زندگی در تحقق جهاد تبیین اثرگذار است و به کارگیری راهبردهای متفاوت می‌تواند نتایج مختلفی را به همراه داشته باشد. با توجه به گستردگی موضوعات نیازمند تبیین و ارزش‌گذاری آن توسط مقام معظم رهبری (مدظله) یک بسیج همگانی و تلاش گسترده برای تحقق آن نیاز است.

پیشنهادها

براساس ماهیت تحقیقات تفسیرگرایی، در این پژوهش‌ها بیشتر تفسیر و توصیف پدیده صورت می‌گیرد و تغییر چندانی در واقعیت صورت نخواهد گرفت؛ با این حال، براساس نتایج تحقیق پیشنهادهای کاربردی زیر بیان می‌گردد:

- پیشنهادهای کاربردی

بررسی و مطالعه خاص نقش افراد شاغل در پلیس فتا و معاونت‌های فرهنگی و اجتماعی که علاوه بر فرماندهان ارتباط زیادی با مسئله جهاد تبیین دارند؛ کشف و شناسایی عرصه‌های مختلف تحقق جهاد تبیین در میان سایر نهادهای اجتماعی و مخصوصاً آموزشی مانند مدارس و دانشگاه‌ها؛ بررسی و مطالعه تحقق جهاد تبیین و بررسی با توجه به سایر روش‌های تحقیق و بهره‌مندی از روش‌های کمی و یا ترکیبی برای بهتر مشخص شدن ابعاد موضوع و رسیدن به هدف؛

بهبود وضعیت اقتصادی و معیشتی کارکنان نیروی انتظامی و کاهش دغدغه‌ها و مسائل اقتصادی آنان؛

برگزاری دوره‌های مختلف جهاد تبیین برای کارکنان فراجا در جهت تسلط کامل بر این مفهوم؛

اختصاص تریبون به فراجا در میان رسانه و مطبوعات در راستای سهولت ارتباط با مردم و جهت برقراری شفافیت و روشننگری بیشتری نسبت به مسائل و موضوعات مربوط.

سپاسگزاری

بدین وسیله از حمایت فرماندهی انتظامی استان کرمانشاه و کلیه فرماندهان انتظامی که در انجام این تحقیق مشارکت فرمودند، کمال تشکر و قدردانی را داریم.

منابع

قرآن کریم

استراوس، آنسلم؛ و کورین، جولیت. (۱۴۰۱). مبانی پژوهش کیفی فنون و مراحل تولید نظریه زمینه‌ای. ترجمه ابراهیم افشار، چاپ دهم، تهران: نی.

آقابخشی، علی؛ و افشاری راد، مینو. (۱۳۷۹). فرهنگ علوم سیاسی. چاپ اول، تهران: چاپار.

آلن بیرو. (۱۳۷۵). فرهنگ علوم اجتماعی. ترجمه باقر ساروخانی، تهران: کیهان.

بیات، عبدالحمید؛ و لطیفی، میثم. (۱۴۰۰). گونه‌شناسی سبک‌های فرماندهی جهادی: مطالعه بیست نفر از فرماندهان دفاع مقدس. پژوهش‌های مدیریت منابع انسانی، ۱۱(۳)، ۲۱-۴۴.

<https://ormr.modares.ac.ir/article-28-50168-fa.html>

پیری، هادی‌مراد؛ و کاوند، ندا. (۱۴۰۱). رسالت‌های راهبردی دانشجویان به مثابه قدرت نرم در جهاد تبیین با بهره‌گیری از منویات امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی). فصلنامه مطالعات قدرت نرم، ۱۲(۳۱)، ۷-۲۷.

http://www.spba.ir/article_167063.html

تقی‌زاده، حمید. (۱۳۹۰). جنگ نرم علیه انقلاب اسلامی و راهکارهای مقابله. فصلنامه علمی - تخصصی مطالعات عملیات روانی، ۹(۲۹)، ۹۳-۱۱۵.

<http://www.swar.ir/quarterly.aspx?qid=70>

جعفری، حمید. (۱۴۰۰). الزامات و ویژگی‌های جهاد تبیینی. رسانه اینترنتی پایداری ملی؛ رسانه پدافند غیرعامل. کد خبر: ۶۷۰۱۶؛ بازبینی شده در ۱۴۰۱/۸/۲۷.

<https://paydarymelli.ir/fa/news/67016>

چرامی، شهرزاد؛ ساروخانی، باقر؛ و ازکیا، مصطفی. (۱۳۹۷). مطالعه جامعه‌شناختی جنگ نرم در بافت‌های شهری با تأکید بر راهبردهای رسانه ملی در شهر ایرانی - اسلامی. فصلنامه مطالعات جامعه‌شناسی دانشگاه آزاد اسلامی تبریز، ۱۱(۳۸)، ۸۵-۱۰۰.

https://jss.tabriz.iau.ir/article_539344.html

حاذق نیکرو، حمید. (۱۳۹۱). نظام مقابله با جنگ نرم دشمن. فصلنامه علمی - تخصصی مطالعات عملیات روانی، ۱۰(۳۲)، ۲۵-۶۷.

<http://www.swar.ir/quarterly.aspx?qid=73>

خامنه‌ای، سید علی. (۱۴۰۰). جهاد تبیین. تحقیق و تدوین. سعید صلح میرزایی، تهران: انقلاب اسلامی.

درویشی، صیاد؛ و افراسیابی، علی. (۱۴۰۱). ویژگی‌های فرماندهان و مدیران انتظامی بر پایه آموزه‌های مکتب شهید سلیمانی. فصلنامه علمی پژوهش‌های مدیریت انتظامی،

http://pmsq.jrl.police.ir/article_99024 ۱۷(۳)، ۹-۴۰.

ذوعلم، علی. (۱۴۰۱). جهاد تبیین؛ مقدمه‌ای برای اصلاح، تحول و مطالبه. بازبینی شده در ۲۶ تیرماه ۱۴۰۱؛

<https://farsi.khamenei.ir/others-note?id=49982>

رستمی‌نسب، عباسعلی؛ و ابراهیمی، مریم. (۱۳۹۴). بررسی و تبیین جایگاه جهاد به‌عنوان یکی از مبانی دفاع مقدس در قرآن کریم. نشریه ادبیات پایداری، ۷(۱۳)، ۹۴-۱۱۸.

https://jrl.uk.ac.ir/article_1238.html

رضائی، بهرام. (۱۳۸۷). عملیات روانی. تهران: دافوس.

شمولی، همت‌اله؛ رشید حفظ‌آباد، موسی؛ و یعقوبی، حسین. (۱۳۹۴). بصیرت و بصیرت‌افزایی، راهبردی اساسی در مقابله با جنگ نرم. فصلنامه بصیرت و تربیت

اسلامی، ۳۵ (۱۲)، ۱۹۷-۱۴۷. <http://init.jrl.police.ir/article>

صلح میرزایی، سعید. (۱۴۰۰). جهاد تبیین در اندیشه حضرت آیت‌الله‌العظمی خامنه‌ای. چاپ ۱۴. تهران: انقلاب اسلامی.

صلح میرزایی، سعید. (۱۴۰۱). جهاد تبیین. ره‌توشه. فصلنامه علمی تخصصی ویژه مبلغان، شماره نهم، ۲۷۸-۲۶۸.

http://rahtoosheh.dte.ir/article_72407_516e6dcbf51187

طاهری خرم‌آبادی، سیدحسن. (۱۳۸۰). جهاد در قرآن. قم: دفتر تبلیغات اسلامی.

کلانتری، ابراهیم. (۱۴۰۰). ضرورت جهاد تبیین و چهار گام مهم مقابله با هجمه‌های دشمن، «خبرگزاری فارس، بازدید ۲۵ تیرماه ۱۴۰۱، قابل بازبینی در لینک زیر:

<https://www.farsnews.ir/news/14001108000647/>

لزگی، علینقی؛ صافحیان، محمد؛ و مجدجعفری، رسول. (۱۳۹۹). مؤلفه‌های آمادگی دفاعی فرماندهی و مدیریت نظامی در نهج‌البلاغه با تأکید بر سرمایه انسانی. فصلنامه مدیریت نظامی، ۲۰ (۷۹)، ۱۱۵-۱۴۴.

http://jmm.iranjournals.ir/article_243793.html

ماه‌پیشانیان، مهسا. (۱۳۸۶). راهکارهای آمریکا برای جنگ نرم با جمهوری اسلامی ایران. فصلنامه علمی - تخصصی مطالعات عملیات روانی، ۵(۱۸)، ۵۷-۷۴.

<http://www.swar.ir/quarterly.aspx?qid=53>

محسنی تبریزی، علیرضا. (۱۳۹۵). روش تحقیق کیفی در مکاتبات تفسیری. تهران: اطلاعات.

مصباح یزدی، محمدتقی. (۱۳۸۳). جنگ و جهاد در قرآن. قم: مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره).

معمد، جعفر؛ و نظام‌الاسلامی، جلیل. (۱۳۹۶). فرماندهی در اندیشه مقام معظم رهبری (مدظله)، مجموعه مقالات دومین همایش الگوی فرماندهی نظامی در چشم‌انداز تمدن نوین اسلامی ۱۴۰۴. تهران: دانشگاه علوم و فنون هوایی شهید ستاری.

<https://civilica.com/doc/755193/>

معدنی، جواد. (۱۴۰۱). شناسایی و تبیین مؤلفه‌های اصلی پلیس جامعه‌محور مبتنی بر بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی. فصلنامه پژوهش‌های مدیریت انتظامی، ۱۷(۴)، ۳۷-۶۴.

http://pmsq.jrl.police.ir/article_100051_8580

ملکی، سعید؛ و حاتمی داود. (۱۳۹۲). جنگ نرم و راهکارهای مقابله با آن با الهام از دیدگاه مقام معظم رهبری. فصلنامه مهندسی فرهنگی، ۸(۷۶)، ۶۵-۸۲.

<http://ensani.ir/fa/article/322021>

نشریه بسیج دانشکده ارتباطات دانشگاه علامه طباطبایی؛ حنیفا. (۱۴۰۱). لزوم نجات جهاد تبیین. شماره ۲۶، فروردین ۱۴۰۱.

https://snn.ir/files/fa/news/1401/1/20/1664993_766.pdf

نقیب‌زاده، احمد. (۱۳۸۸). درآمدی بر جامعه‌شناسی سیاسی. چاپ هفتم، تهران: سمت. نوری، محمدرضا؛ رضاپور، یاسر؛ و فیروزی، سعید. (۱۴۰۰). سبک رهبری، مدیریت و فرماندهی از دیدگاه امیرالمؤمنین علی (ع) در نهج‌البلاغه. پژوهش‌های علوم نظامی، ۳(۳)، ۹۷-۱۱۴.

<http://msr.ihuo.ac.ir.Article 205785.html>

همایش جهاد تبیین با رویکرد دفاعی در ارتش جمهوری اسلامی ایران. (۱۴۰۱). مجموعه مقالات پذیرفته‌شده. دانشگاه علوم دریایی امام خمینی (ره) نوشهر.

<http://ikhmu.ir>

همایش ملی جهاد تبیین. (۱۴۰۱). مجموعه مقالات پذیرفته شده همایش نقش دانشگاه

فرهنگیان در جهاد تبیین. دانشگاه فرهنگیان. استان مرکزی

<https://mjt.cfu.ac.ir/paper>

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی